

Modaliteti suradnje obitelji i odgojno-obrazovne ustanove

Marjanović, Martina

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:591156>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-06-30**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

MARTINA MARJANOVIĆ

ZAVRŠNI RAD

MODALITETI SURADNJE OBITELJI I
ODGOJNO-OBRAZOVNE USTANOVE

Petrinja, rujan 2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
(Petrinja)

ZAVRŠNI RAD

Ime i prezime pristupnika: Martina Marjanović

TEMA ZAVRŠNOG RADA: Modaliteti suradnje obitelji i odgojno-obrazovne ustanove

MENTOR: **doc. dr. sc. Adrijana Višnjić Jevtić**

SUMENTOR: **mr. Sanja Basta**

Petrinja, rujan 2020.

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	4
SUMMARY.....	5
1. UVOD.....	6
2. POVIJEST SURADNJE.....	7
3. SURADNJA.....	9
3.1. Suradnja ili partnerstvo?.....	9
3.2. Problemi u suradnji.....	11
3.3. Pобољшanje suradnje.....	14
4. TRADICIONALNI OBLICI SURADNJE.....	16
4.1. Individualni oblici suradnje.....	17
4.1.1. Prednosti individualnih oblika suradnje.....	19
4.1.2. Nedostaci individualnih oblika suradnje.....	20
4.2. Skupni oblici suradnje.....	20
4.2.1 Roditeljski sastanci.....	21
4.2.2 Zajedničke aktivnosti i izleti.....	22
4.2.3 Prednosti skupnih oblika suradnje.....	23
4.2.4 Nedostaci skupnih oblika suradnje.....	23
5. SUVREMENI OBLICI SURADNJE	25
5.1. Informiranje elektroničkim putem i prijenos obavijesti i informacija..	27
5.2. Prednosti i nedostaci suvremenih oblika suradnje.....	28
6. ZAKLJUČAK	29
7. LITERATURA.....	30

SAŽETAK

Vrtić je mjesto u kojem dijete, osim doma, provodi većinu svoga vremena. Djetetu treba osigurati zdravu i sigurnu okolinu u kojoj će odrastati. Vrlo važan čimbenik zdravog socijalnog, emocionalnog i kognitivnog razvoja jest suradnja roditelja i odgojitelja. Ključnu ulogu u djetetovom odgoju imaju roditelji i odgojitelji, a njihova se suradnja treba temeljiti na interakciji i sudjelovanju. Vrlo je važno na koji način roditelji i odgojno-obrazovna ustanova surađuju. U radu su opisane neke bitne stavke suradnje, kao što su modaliteti suradnje i njezine zapreke, prednosti i nedostaci uz razlikovanje tradicionalnih i suvremenih oblika suradnje. Da bi se ostvario glavni cilj suradnje, a to je dobrobit djeteta, suradnja treba biti obostrana, odnosno dvosmjerna. Roditelji i odgojitelji za suradnju trebaju svladati određene kompetencije, sudjelovati na seminarima, školama za roditelje, te biti pozvani i uključeni u sve oblike obrazovnog programa na način da im odgojno-obrazovna ustanova omogući raznolike oblike sudjelovanja u odgojno-obrazovnom programu, primjerice dogovaranje oko izvođenja programa obrazovanja i organizacije rada. U današnje vrijeme roditelji su više uključeni u rad i program vrtića, te se smatraju jednakim stručnjacima, jer su oni primarni odgojitelji njihovog djeteta, sve polazi od njih, odnosno osnova djetetova razvoja i odgoja dolazi iz roditeljskog doma. Za ostvarenje dobre suradnje potrebna je dobra, kvalitetna i dvosmjerna komunikacija, zalaganje, proširivanje znanja, međusobno upoznavanje, razumijevanje. To je moguće ostvariti različitim modalitetima suradnje, bilo da se radi o tradicionalnom ili suvremenom obliku, primjerice individualnim razgovorom, roditeljskim sastankom, komunikacijom uz pomoć tehnologije.

Ključne riječi: modaliteti, obitelj, odgojno-obrazovna ustanova, suradnja, suvremena, tradicionalna

SUMMARY

Kindergarten is a place where a child, in addition to home, spends most of his time. The child should be provided with a healthy and safe environment in which to grow up. A very important factor of healthy social, emotional and cognitive development is the cooperation of parents and educators. Parents and educators have a key role to play in a child's upbringing, and their cooperation should be based on interaction and participation. It is very important how parents and the educational institution cooperate. The paper describes some important items of cooperation, such as modalities of cooperation and its obstacles, advantages and disadvantages, distinguishing between traditional and modern. In order to achieve the main goal of cooperation, which is the welfare of the child, cooperation should be mutual or two-way. Parents and educators for cooperation should master certain competencies, participate in seminars, schools for parents, and be invited and involved in all forms of educational program in such a way that the educational institution provides them with various forms of participation in the educational program, such as arranging education programs and work organization. Nowadays, parents are required to do much more than before, parents are more involved in the work and program of the kindergarten, and are considered equal experts, because they are the primary educators of their child, everything starts from them, ie the basis of child development and the upbringing comes from the parental home. Achieving good cooperation requires good, quality and two-way communication, commitment, expansion of knowledge, mutual acquaintance, understanding. This can be achieved in different modalities of cooperation, whether it is a traditional or modern form, for example an individual conversation, a parent meeting, communication with the help of technology.

Key words: contemporary, cooperation, modalities, educational, family, institution, traditional

UVOD

Dijete se razvija i raste u odgojno-obrazovnoj ustanovi, zadovoljava svoje potrebe i razvija svoje potencijale. Najvažnije sredine za dijete su obitelj i vrtić ili škola. Vrtić pomaže kvalitetnijem odnosima u obiteljima, te pripremi za školu. Obitelj i odgojno-obrazovna ustanova imaju jednake, ali i različite zadaće i odgovornosti za zdrav rast i razvoj djeteta. Roditelji i odgojitelji imaju zajednički cilj u odgojno-obrazovnoj ustanovi, a to je zadovoljiti potrebe djeteta.

Cilj partnerstva je poboljšanje djetetovog emocionalnog, socijalnog i kognitivnog razvoja, a temelji se na sudjelovanju i interakciji. Kako bi ostvarili taj cilj potrebna je suradnja između vrtića i obitelji. U partnerskoj suradnji roditelji i odgojitelji su ravnopravni sudionici i da bi ta suradnja bila uspješna treba omogućiti mnoštvo zajedničkih aktivnosti u kojima će zajedno sudjelovati odgojitelji i roditelji. Zajedničke aktivnosti mogu biti individualne ili skupne. Oblik suradnje ovisi o cilju koji odgojitelj postavi, primjerice to može biti razgovor o djetetu ili prenošenje informacija većem broju roditelja i sl.

Prema Ivaštanin, Vrbanec (2015) uloga vrtića je uspostaviti kvalitetne odnose s roditeljima i jačati njihove kompetencije za uspješno roditeljstvo, a tijekom cjelovitog razvoja djeteta roditelji imaju pravo na osnaživanje i podršku.

„Raditi s djecom i surađivati s roditeljima dva su, međusobno različita, dijela odgojiteljske profesionalne uloge. Biti roditeljem djetetu i suradnik odrasloj osobi dvije su, međusobno različite, vještine“ (Milanović, Šupljika, Gabelica, Starc, Lušić, Jukić, Pleša, Rajković, Šaravanja, Šarić, Modrić, Dragojević, Profaca, Žižak, 2014, str. 69).

POVIJEST SURADNJE

Suradnja je pojam koji se definira kao stupanj uzajamne podrške i odgovornosti kojemu se približavamo u odnosu roditelja i odgojno-obrazovne ustanove. Obitelj i odgojno-obrazovna ustanova kao zajednice su međusobno povezane i ovisne jedna o drugoj. Međutim, u počecima kada su osnovane prve odgojno-obrazovne ustanove nije bilo povezanosti, a ni suradnje s obitelji.

Prema Serdar (2017), prvo dječje zabavište koje se smatralo prvom odgojno-obrazovnom ustanovom u Zagrebu otvoreno je 1869. godine, riječ je bila o privatnom vrtiću Antonije Cvijić Lukšić. Vijest je izašla u 233. broju Agramer Zeitunga, a pisalo je „djeca će imati priliku u svojoj nježnoj dobi zabavljati se na primjeren način, drvenim kockama, slagati štapiće i krugove, plesti, šivati, izrezivati itd. Uz to će još i pjevati, gimnasticirati, slušati priče i bajke“, a sve s ciljem zadovoljenja djetetove potrebe za igrom i aktivnošću odnosno s ciljem njegova pravilnog duhovnog i tjelesnog razvoja u razdoblju od treće do sedme godine života (Serdar, 2017, str. 3).

Budući da nema mnogo podataka vezanih za suradnju između obitelji i odgojitelja, možemo se oslanjati na iskustva onih ljudi koju su imali izravnu vezu s odgojno-obrazovnom ustanovom, te čija su djeca pohađala te ustanove ili stručnog osoblja koje je u istoj radilo.

U prošlosti, za razliku od danas, puno manji broj djece je polazio vrtić. Većinom su djeca ostajala s majkama ili bakama i djedovima, te su u vrtić obično išla samo ona djeca čija su oba roditelja bila zaposlena, a to je bila rijetkost. Roditelji čija su djeca pohađala vrtiće nisu imali previše kontakata s odgojiteljima, te nije bilo obostrane suradnje osim prenošenja osnovnih informacija. Roditelji se nisu miješali u posao odgojitelja, pa su zato vrtić i obitelj bile dvije odvojene i potpuno nepovezane zajednice. Nekada su roditelji smatrali, čak i danas, ali to se postepeno smanjuje, da djeca idu u vrtić samo na čuvanje dok su oni na poslu, te nisu imali potrebu za suradnjom ili nekakvim zajedničkim aktivnostima. Roditelji nisu ulazili u dublje odnose s odgojiteljima, te ih nije previše zanimalo ono što djece rade u vrtiću, odnosno na odgojno-obrazovnu ustanovu i obitelj gledalo se kao na dva različita svijeta, svaki sa svojim zadaćama. Prema Maleš (1996), roditelji nisu

imali utjecaja na odgoj i obrazovanje izvan obitelji, a suradnja se sastojala od odazivanja roditelja na roditeljske sastanke. Postepeno, sve više je počelo uključivanje roditelja u život djeteta u vrtiću i sve više dolazi do izražaja suradnja između obitelji i odgojitelja i stručnih suradnika. Slična situacija je uočena i kod povezivanja obitelji i škole.

„Posljednjih tridesetak godina obilježeno je isticanjem potrebe otvaranja škole prema roditeljima, jačanja suradnje škole i obitelji te, općenito, zauzimanjem aktivnije uloge roditelja u odgoju i obrazovanju vlastite djece izvan obitelji.“ (Maleš, 1996, str. 76).

Ljubetić (2014) navodi da je posljednjih godina, pod utjecajem rezultata mnogih znanstvenih istraživanja u svijetu i u nas, ali i napora znanstvenika da znanstvena iskustva približe odgojno-obrazovnoj praksi (Popkin, 1989; Powel, 1994; Maleš, 1996; Miljak, 1996; Milanović i sur., 2000; Ajduković, 2006; Slunjski 2006 prema Ljubetić, 2014), postepeno zaživjela ideja veće uključenosti obitelji i lokalne zajednice u život dječjeg vrtića. Također, posljednjih desetljeća su uloženi značajni napori znanosti i struke u promociju značajnijeg i sustavnog uključivanja roditelja u život škole.

3. SURADNJA

3.1. Suradnja ili partnerstvo?

Dijete odrasta u obitelji, vrtiću, školi i sredinama slobodnog vremena. Vrtić je mjesto u kojem se dijete odgaja, a da bi odgoj bio kvalitetan i uspješan potrebna je kvalitetna suradnja između vrtića i obitelji. Suradnja predstavlja proces koji obuhvaća niz zajedničkih aktivnosti. Za suradnju je potrebna kvalitetna komunikacija, međusobno upoznavanje, prihvaćanje savjeta, razumijevanje. Jedni prema drugima se trebaju odnositi kao kolege, ispunjavati svoje obveze te aktivno sudjelovati u odgajanju djeteta.

Ljubetić (2014) objašnjava da partnerstvo između obitelji, škole i lokalne zajednice nije luksuz nego nužnost, stoga je potrebno produbiti i proširiti znanje o partnerstvu kako bi ga se bolje razumjelo te mu se poklonilo značajno više pozornosti nego do sada. Partnerstvo podrazumijeva najvišu razinu suradničkih odnosa pojedinca iz obiteljske zajednice i vrtića usmjerenih na postizanje zajedničkog cilja, a koji se odvijaju u određenom kontekstu i imaju određeno vrijeme trajanja. Da bi to bilo ostvarivo, u središtu mora biti odnos obitelji i odgojitelja i stručnih suradnika.

Prema Ivaštanin, Vrbanec, (2015) partnerstvo s roditeljima nameće se kao prihvatljiv oblik uspostavljanja kvalitetnih i uvažavajućih odnosa ustanova za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, zbog toga što osim zajedničke uključenosti i ravnopravnosti sudionici dijele i odgovornost za postizanje zajedničkog cilja. Kako bismo mogli uspješno graditi i njegovati partnerske odnose s roditeljima, potrebno je zadovoljiti neke preduvjete koji su ključni za uspostavljanje kvalitetnih odnosa bilo koje vrste. Slično se navodi u Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014), da su roditelji tj. skrbnici djeteta (i ostali članovi uže obitelji) i odgojitelji osobe koje se najintenzivnije skrbe o djetetu i njegovoj dobroći, pa je nužno osigurati komunikaciju među njima koja će biti izravna, kvalitetna i ohrabrujuća kako bi informacije o djetetu mogle nesmetano cirkulirati. Stoga je bitno da svaka strana surađuje tako što će ispunjavati zadaće i usmjeravati dijete na tome putu. Potrebno je raditi na tome odnosu, obrazovati se, usklađivati se. Samo tako roditelji mogu biti prihvaćeni kao ravnopravni partneri i

kao dio tima vrtića u odgoju djece. Prema Mlinarević i Tomas (2010), otvorenost odgojitelja prema roditeljima i djeci potiče dječji socijalni razvoj, a poticajna sredina djeluje na cjeloviti razvoj jer je prvih šest godina djetetovog života najbolje vrijeme za razvoj socijalnih kompetencija.

Temeljna zadaća Nacionalnoga kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014) jest osigurati pretpostavke za nesmetanu i što „prirodniju“ prohodnost/kontinuitet u odgoju i obrazovanju i to suradnjom vrtića i škole - podrazumijeva zajedničko djelovanje svih sudionika koje je usmjereno na dijete i njegovu dobrobit, vodeći računa ponajprije o psihofizičkim osobinama djece, njihovim potrebama i mogućnostima, a u cilju cjelovitog razvoja, odgoja i obrazovanja djece.

Kroz suradnju odgojitelji i roditelji se upoznaju, druže, savjetuju i uče. Ona je važan preduvjet za ispravan razvoj djeteta. Roditelji bi trebali imati povjerenje u odgojitelje, te otvoreno reći svoja očekivanja od suradnje. Odgojitelji i roditelji imaju istu zadaću kada je u pitanju odgoj djeteta, ali svatko tu zadaću ispunjava na svoj način. Da bi odgoj bio ispravan i pozitivno usmjeren, oni moraju međusobno surađivati. Postavljanje svojih očekivanja pomaže roditeljima i odgojiteljima da počnu zajedno istraživati o razvoju djeteta razmjenjujući svoja iskustva. Višnjić Jevtić, Visković, Rogulj, Bogatić i Glavina (2018) navode da je nužna jasna i otvorena komunikacija, posebice zbog očekivanja koju imaju roditelji i odgojitelji, na taj način će sve strane imati korist od suradnje.

Ljubetić (2007) govori o tome kako je kvalitetan partnerski odnos jedan od uvjeta koji je nužno zadovoljiti kako bi dječji vrtić mogao funkcionirati kao zajednica koja uči, a to se može ostvariti prihvaćanjem svojih uloga u odgoju i obrazovanju djece, te da svi čimbenici odgojno-obrazovnog sustava preuzimaju i odgovornost i inicijativu u izgradnji partnerskih odnosa na relaciji vrtić – obitelj – lokalna zajednica.

Svaki oblik suradnje između roditelja i odgojitelja će se dobro odraziti na dijete. Dijete nakon suradnje jača osjećaj vrijednosti i sigurnosti, a roditelji će biti više motivirani za rad s odgojno-obrazovnom ustanovom.

Krajnji cilj kvalitetne suradnje svih podsustava jest njihova spremnost i pripremljenost za primjereni prihvata djeteta i postizanje kontinuiteta njegova

razvoja, odgoja i učenja. Kvalitetno strukturirane prostorne cjeline vrtića („centri aktivnosti“, „kutići“) potiču grupiranje djece u manje skupine i omogućuju kvalitetnu interakciju. Prostorno okruženje vrtića treba biti ugodno i što više nalikovati obiteljskom domu (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2014). Autorica Miljak (1996) partnerstvo podrazumijeva kao ravnopravnost uloga roditelja i odgojitelja, te prihvaćanje i uvažavanje osobnosti i sposobnosti drugih, ne samo odraslih nego i djece.

„Odgojitelji roditeljima često služe kao produžena ruka u odgoju, pomažu kod neobjektivnosti zbog velike uključenosti emocija. Svako je dijete individua sa svojim potrebama i zahtjevima i upravo do tih spoznaja odgojitelji dolaze kroz suradnju s roditeljima te time stvaraju optimalne uvjete za kvalitetan dječji razvoj u predškolskoj ustanovi“ (Mavračić Miković, 2019, str. 71).

Autorica Pašalić Kreso (2004, prema Ljubetić, 2014, str. 5) objašnjava razliku između pojmova partnerstvo i suradnja naglašavajući kako „suradnja razvija i njeguje uglavnom površne i formalne odnose koji ma koliko da su učestali ne mogu donijeti kvalitativne promjene“ ako se međusobna komunikacija obitelji i odgojno-obrazovne ustanove ne postavi na bitno drukčije osnove i ne promijeni se. Ono što je nužno promijeniti jest odnos prema djetetu, odnosno, percepciju njegove uloge i dobrobiti.

Imamo različite oblike suradnje, a to su individualni, skupni ili pisani oblici. Svaki oblik suradnje možemo iskoristiti na jednosmjernan ili dvosmjernan način, ovisno o cilju odgojitelja.

3.2 Problemi u suradnji

Roditelji žele biti uključeni u aktivnosti koje se zbivaju u vrtiću, stoga im vrtić treba omogućiti više prilika za sudjelovanje u aktivnostima. Međutim u svakoj suradnji i partnerstvu može doći do problema, pa tako i u ovom slučaju, između obitelji i odgojno-obrazovne ustanove.

Kako bi suvremeni odgojitelj ili učitelj stekao potrebna znanja i vještine, potrebno ga je obrazovati i osposobljavati za stručno kompetentan pristup rješavanju

problema svakodnevne prakse, primjerice pristup pitanjima pedagoškog rada s roditeljima (Ljubetić, 2005). Jačanjem profesionalnih kompetencija odgojitelja i ostalih sudionika odgojno-obrazovnog procesa, pruža se kvalitetnija podrška razvoju kurikuluma, razvoju djeteta, roditeljskim kompetencijama. Uloga roditelja u partnerskim odnosima mijenja se iz uloge pasivnog promatrača i slušatelja u aktivnu ulogu ravnopravnog partnera (Ivaštanin, Vrbanec, 2015).

Roditelji bi trebali imati povjerenje u odgojitelje, te otvoreno reći svoja očekivanja od suradnje. Na taj način bi na početku suradnje izbjegli neke od problema koji bi se mogli dogoditi. Isto tako, na početku odgojitelji bi također trebali reći svoja očekivanja od roditelja. Odgojitelji i roditelji imaju istu zadaću kada je u pitanju odgoj djeteta, ali svatko tu zadaću ispunjava na svoj način. Da bi odgoj bio ispravan i pozitivno usmjeren, oni moraju međusobno surađivati.

Uključenost roditelja u odgojno-obrazovni sustav i omogućavanje roditelju da obavlja svoju ulogu “koordinatora” (Maleš, 1988, Milanović i sur., 2000, Karpowitz, 2001, prema Ljubetić, 2007) i “zastupnika dječjih interesa” (Moriarty, Fine, 2001, prema Ljubetić, 2007) češće je shvaćana kao “zgodna ideja za razmišljanje” nego što je bila sastavnica hrvatske odgojno-obrazovne prakse. Iako su i dječji vrtić i obitelj prirodno usmjereni jedno na drugo, jer imaju zajednički cilj – zdravo, samopouzdan, kompetentno, odgojeno i obrazovano dijete, često se stječe dojam kako nedovoljno surađuju na svojem putu prema istom cilju.

Do problema može doći zbog pojedinih stavova roditelja i odgojitelja. Roditelji mogu imati očekivanja koja nisu karakteristična za rad vrtića. Nekim roditeljima je dovoljno prenošenje informacija iz vrtića, nemaju potrebu za dubljom suradnjom, nemaju potrebu da budu uključeni u rad djeteta u vrtiću.

Roditelji i odgojitelji uglavnom ne propituju svoje stavove i predrasude. Ukoliko roditelji sudjeluju u aktivnostima koje odgojitelji pripreme za njih, postaju kompetentniji za suradnju i dolazi do povećavanja vlastitih vrijednosti. Prema Ljubetić (2012) kompetentnim roditeljem se smatra onaj koji sebe doživljava kao osobu koja ima kontrolu nad svojim roditeljstvom i odnosom s djetetom, a da se dobro osjeća u toj ulozi.

„Kompetentan roditelj poznaje razvojne potrebe djeteta, pruža kvalitetan odgoj, zna odabrati, za svoje dijete, odgovarajuće izvanobiteljske utjecaje, shvaća važnost i

spособan je za razvijanje partnerstva s onima koji izvan obitelji skrbe o njegovu djetetu, odgajaju ga i obrazuju,, (Maleš, 2012, str. 3).

Da bi suradnja bila uspješna i da ne bi došlo do problema moramo isključiti povisivanje tona, ljutnju, pretjerivanje, inačenje te svakako povučenosť, a treba uključiti razumijevanje, slušanje, poštivanje, prihvaćanje savjeta. Problemi mogu nastati zbog neslaganja oko načina rada s djecom, u neshvaćanju druge strane ili jednostavno zbog izostanka kvalitetne komunikacije. Do problema također može doći i zbog nedostatka iskustva i nesigurnosti roditelja ili odgojitelja. Roditelji su nesigurni u sebe, te smatraju da nisu dovoljno kompetentni za rad i suradnju s odgojiteljima. S druge strane odgojitelji nemaju iskustva ili prilike kako da uključe roditelje u zajednički rad s djecom. Tu može doći do nerazumijevanja ili prevelikih očekivanja od roditelja ili odgojitelja.

Odgojitelji mogu zahtijevati od roditelja da zajedno s djecom rade i neke zadatke kod kuće primjerice učenje neke pjesmice ili čitanje i razgovor o nekoj priči, izrada lutke i sl. Roditelji mogu biti nezainteresirani ili osjećati da nisu kompetentni ili da nemaju vremena raditi s djecom pored svih svojih obaveza ili čak i to smatrati obavezom, a ne kao način provođenja zajedničkom vremena sa svojim djetetom. Tako će se dijete vratiti u vrtić s mogućnosti da s roditeljima nije radilo kod kuće, a odgojitelj može pokazati svoje nezadovoljstvo i nerazumijevanje.

Jedan od glavnih uzorka problemima može biti vrijeme koje ne odgovara svim roditeljima jer se nekim roditeljima teško uskladiti s ponuđenim terminima sastanaka. Velik problem odgojiteljima stvara i mali odaziv roditelja za aktivnosti i radionice koje su od njih zahtijevale dosta vremena i truda da ih osmisle i ostvare.

Odgojitelj treba osmisliti što više raznolikih načina suradnje pomoću kojih će uključiti roditelje u rad odgojno-obrazovne ustanove, kao što su primjerice radionice, zajednički izleti ili ugodna druženja djece i odraslih. „Ako kao odgojitelji i učitelji nismo zadovoljni partnerskim odnosom s roditeljima, zapitajmo se što smo im ponudili i kako smo na njihove potrebe odgovorili“ (Ljubetić, 2014, str. 13).

3.3. Poboljšanje suradnje

Prema Ljubetić (2014) preduvjeti kvalitetnog partnerskog odnosa su međusobno poštovanje i uvažavanje, ravnopravnost, aktivno slušanje, dvosmjerna komunikacija, odgovornost, želja, energija i vrijeme sudionika uloženi u postizanje zajedničkog cilja, ali i niz drugih vrlo osobnih doživljaja pojedinaca u partnerskom odnosu. Postoje razni načini na koje možemo poboljšati suradnju s roditeljima. Obrazovanje i učenje o ranim fazama djetinjstva pomaže stručnjacima u planiranju odgovarajućeg okruženja i pomaže im u podržavanju roditelja za rad kod kuće. Vrlo je bitno stvaranje zdravog i poticajnog okruženja djeteta. Pomaganje u pripremi radionica, razmjena iskustva ili informacija o kulturi obitelji i vrtića pomaže roditeljima i odgojiteljima da više nauče o radu s djecom u okruženju i kod kuće. Odgojitelji trebaju podržavati sve ono što roditelji doprinose, te ih također treba poticati na to. Svi roditelji mogu podržati razvoj i učenje djece na mnoštvo načina. Roditelji imaju pravo na sudjelovanje u obrazovanju i razvoju djeteta u odgojno-obrazovnim ustanovama. Uspješna suradnja ima dugotrajan učinak na razvoj djeteta, a zahtijeva aktivno sudjelovanje djeteta. Ljubetić (2014) smatra kako uspješno partnerstvo roditelja i odgojitelja nije slučajno, nego je rezultat promišljenih, sustavnih i uspješnih aktivnosti koje praktičari provode u odgojno-obrazovnim ustanovama koje promiču kvalitetno partnerstvo s obiteljima.

Za suradnju je potrebno razumijevanje, a to uključuje razumijevanje raznolikosti obitelji i njihove kulture. Uspješna suradnja postaje partnerstvo kada roditelji i odgojitelji razumiju i slušaju jedni druge, cijene međusobne stavove i ostvaruju kvalitetnu komunikaciju. Roditelji su zainteresirani i žele biti uključeni u rad s djecom u vrtiću. Jedan od zadataka odgojitelja je nastojanje osnaživanja roditeljske uloge u djetetovom razvoju i obrazovanju koju već imaju, te da istražuju na koje sve načine mogu pridonijeti partnerstvu s odgojiteljima. Ljubetić (2014) navodi kako ohrabrivanje roditelja za preuzimanje inicijative i zalaganje za dječje interese osim izravnih pozitivnih učinaka na djecu, školu i lokalnu zajednicu ima izravne pozitivne učinke na roditelje čineći ih samopouzdanijima, zadovoljnijima, sigurnijima, kompetentnijima u roditeljskoj ulozi. Pravo partnerstvo je ono u kojem obitelji i centri razmjenjuju informacije, koristeći ono što oni jedni od drugih uče kako bi promijenili način na koji rade s djecom (Christenson, Palan,

Scullin, 2009). Autorica Miljak (1996) navodi da su roditelji prvi i pravi odgajatelji svoje djece, a odgajatelj jest stručnjak koji im može pomoći, no ne smije im određivati načine odgajanja.

Odgojitelji, učitelji i stručni suradnici omogućuju roditeljima sudjelovanje u izradbi kurikuluma ustanove, u djelatno uključivanje u različite aktivnosti unutar ustanove i izvan nje, organizaciju i provedbu dijela odgojno-obrazovnog procesa. Dobiti od takvog načina rada višestruke su za djecu, roditelje i profesionalce (Ljubetić, 2013).

Postoje razni modaliteti na koje odgojitelji i roditelji mogu poboljšati međusobnu suradnju. U nastavku završnog rada će biti opisani tradicionalni i suvremeni modaliteti koje primjenjuju odgojiteljice/odgojitelji u hrvatskim odgojno-obrazovnim ustanovama.

4. TRADICIONALNI OBLICI SURADNJE

Kako se vremena mijenjaju, tako se mijenjaju i načini rada odgojno-obrazovne ustanove, potrebe odgojitelja i roditelja, a s time i načini i oblici suradnje obitelji s odgojno-obrazovnom ustanovom. Bez obzira o kojem načinu se radi, on mora biti što kvalitetniji i za njega se treba pripremiti. Modalitete suradnje možemo podijeliti na tradicionalne i suvremene.

Ljubetić (2013) navodi da će roditelji izabrati ono što smatraju najvažnijim za sebe i svoje dijete u određenom trenutku, stoga je obveza odgojitelja i stručnog osoblja u ustanovama ponuditi im što više mogućnosti izbora, a ne nametati svoj izbor.

Malaguzzi (1998), prema Ljubetić (2014) navodi da su roditelji sastavni dio sustava – dječjeg vrtića, a imamo li u vidu visoku razinu partnerstva dječjih vrtića talijanske provincije Reggio Emilia i roditelja te postignuća, onda je razvidno da je dosadašnju percepciju roditelja, odnosno roditeljsku uključenost potrebno stubokom mijenjati i promatrati na drugačiji način.

U početku, kada su odgojno-obrazovne ustanove tek osnovane, roditelji su bili potpuno isključeni iz programa odgojno-obrazovnog rada, no to se s vremenom mijenjalo, i danas sve više se radi na tome, da se roditelje uključuje u rad i da ih se gleda kao na ravnopravne partnere i sudionike. Rosić (2005) govori o tome da suradnja između obiteljskog i društvenog organiziranog odgoja ne bi smjela izostati, te da je tradicionalni koncept suradnje potrebno izmijeniti, a da škola i roditelji postanu ravnopravni partneri i suradnici. Također, možemo reći da roditeljska uključenost u odgojno-obrazovni proces je prije bila samo iz nužnih razloga, roditelji, a ni odgojitelji nisu imali potrebu miješanja roditelja u rad vrtića ili skupine. Mogli bismo zaključiti da je tradicionalna uloga odgojitelja sve manje prisutna, jer su sve manje zastupljene aktivnosti u kojima odgojitelj izravno podučava djecu u sklopu neke aktivnosti (Miljak, 1996).

Individualan rad mora biti prožet komunikacijom, po svojoj formi to je tradicionalan oblik suradnje koji sadržajem treba prilagoditi suvremenom životu i problemima roditelja i djece. U takvom načinu rada dolazi do pozitivne uzajamnosti informiranja i djelovanja. Učitelj/odgojitelj upoznaje odgojne, kulturne, sociološke, materijalne, emocionalne i druge probleme obitelji, a time i

dijete. Roditelj dobiva neposrednu informaciju i pedagoški savjet za bolje odgojno djelovanje, kao i karakter svojih postupaka (Rosić, Zloković, 2002).

4.1. Individualni oblici suradnje

Individualni oblik suradnje je oblik u kojem roditelj komunicira samo s jednim ili oba roditelja jednog djeteta. U individualne oblike ubrajamo razgovor nasamo u vrtiću, razgovor telefonom ili pismenim putem. Individualni razgovor može zahtijevati roditelj, odgojitelj, pedagog ili neki drugi član stručnog tima vrtića. To je prilika da se roditelji i odgojitelji bolje upoznaju i razumiju međusobne stavove i očekivanja vezane za djetetov razvoj i odgoj. Individualni razgovori odgajatelja i roditelja mogu biti ugodni razgovori o djetetovu napredovanju, a ne inicirani samo u kriznim situacijama kad odgajatelji primijete ponašanja koja ih zabrinjavaju (Jeić, Smiljanić, Kuljašević, 2013). Prilikom dogovora oko termina sastanka važno je da osoba koja zahtijeva razgovor iznese radi li se o nekom problemu ili je riječ o uvidu roditelja u djetetov razvoj i napredak u vrtiću. Potrebno je organizirati miran prostor i okvirno vrijeme trajanja sastanka. Razgovor može obuhvaćati veći broj tema o kojima roditelj i odgojitelj mogu razgovarati, a neke od njih su mogući problemi i ponašanja djeteta koja se trenutno događaju, prilagodba djeteta u vrtiću, posebne potrebe djeteta i sl. Individualni razgovor mora se temeljiti na kvalitetnoj komunikaciji, a uvjet kvalitetne komunikacije je dobra i otvorena suradnja između obitelji i vrtića. Da bi individualni razgovor bio uspješan, potrebno je aktivno slušanje, strpljivost, iskrenost i otvorenost, a isključiti nestrpljivost, traženje krivca za problem te neprimjereno reagiranje. Milanović i sur. (2014) navode da svaki roditelj zaslužuje povremeni individualni razgovor s odgojiteljem koji se svakodnevno brine za njegovo dijete jer odgojitelji znaju mnoge stvari o djetetu koje oni ne znaju, zanima ih kako njegovo dijete napreduje u vrtiću, kako jede i spava, uključuje li se u igru s drugom djecom, u čemu je uspješno. Govori o tome kako je cilj svakog razgovora odgojitelja i roditelja dobrobit djeteta, to je polazište za susret roditelja i odgojitelja, budući da su odgojitelji važni sudionici u odgoju djeteta.

Prema istraživanju koje je provela Mavračić Miković (2019) o stavovima roditelja i odgojitelja o oblicima suradnje i partnerstva u dječjem vrtiću, rezultati

istraživanja pokazuju preklapanje mišljenja obje skupine ispitanika o individualnom razgovoru kao najadekvatnijem modalitetu suradnje odgojitelja i roditelja.

Individualni razgovori su prigoda da roditelj sazna o svom djetetu: zapažanja odgajatelja o razvoju djeteta, o procesu i rezultatima rada i ponašanju djeteta u vrtiću, mogućnosti primjene postupaka u razvoju djeteta kojima bi poticao i usmjeravao pozitivno djelovanje dječjeg stvaralaštva i osamostaljivanja, kako zadovoljava i ostvaruje temeljne potrebe u odgojno-obrazovnom radu s obzirom na sposobnosti i mogućnosti, kako primjenjivati odgovarajuće postupke u obiteljskom odgoju (Vlahov, 2016).

Da bi individualni razgovor bio uspješan, za njega se treba dobro pripremiti, a to znači da treba predvidjeti dovoljno vremena, aktivno slušati, biti iskren, otvoren. Milanović i sur. (2014) također govore o pripremama za individualni razgovor, a to su:

- Pitanja koja sebi postavljamo, primjerice: Što znam o ovome djetetu? U čemu je ono napredovalo s obzirom na očekivani razvoj, što sam neočekivano primijetila kao dobro ili kao posebnu potrebu?
- Pripremiti dokumentaciju s bilješkama i djetetovu napredovanju
- Priprema likovnih radova
- Bilježenje natuknica za razgovor.

Individualni se razgovor prema Milanović i sur. (2014) može podijeliti na tri dijela, a to su:

- Uvodni dio koji je važan za stvaranje opuštenosti, uspostavljanje dobrog odnosa, smanjenje napetosti
- Glavni, središnji dio u kojem se započinje razgovor o temi, razgovor ne smije biti pametovanje niti propovijed, nego je to susret dvoje ljudi koji su kompetentni govoriti i dogovarati se
- Na kraju razgovora treba sažeti ono o čemu se razgovaralo, ponoviti bitno i napomenuti što je sljedeći korak u vrtiću i kod kuće.

Tijekom razgovora roditeljima treba prvo reći pozitivne stvari vezane za dijete koje roditelj želi znati, dijete se ne smije uspoređivati s ostalom djecom, ukoliko

postoji problem koji treba reći roditelju, odgojitelj treba promisliti i naći najbolji mogući način da ga iznese, bez kritiziranja djeteta ni roditelja i da se roditelj ne osjeća kao loš roditelj. Odgojitelj treba pokazati brigu za dijete, razumijevanje za njegove roditelje, te prihvatiti primjedbe ukoliko ih oni imaju.

U individualne oblike ubrajamo razgovor nasamo u vrtiću, pisane poruke, razgovor telefonom ili elektroničkom poštom. Međutim, u tradicionalnom pristupu nisu bili zastupljeni svi ovi načini komunikacije.

Autorica Ljubetić (2014) navodi kako je individualan pristup fokusiran na stjecanje individualnih vještina, te otvara mogućnost samo za dijalog o zajedničkom problemu bez sagledavanja šireg konteksta.

4.1.1. Prednosti individualnih oblika

Najbolji i najčešći način tradicionalnog individualnog oblika suradnje je osobni razgovor, tj. razgovor „jedan na jedan“. Takav način suradnje pruža veću mogućnost dvosmjerne komunikacije, roditeljima uvid u pisane materijale i djetetove radove, lakše praćenje neverbalnih znakova pri komunikaciji, mogućnost razgovora o više tema vezanih uz razvoj i ponašanje djeteta te o aktivnostima vrtića. Rosić (2005) navodi pozitivnu stranu osobnog razgovora kao otvorenog razgovora koji može trajati duže vremena da bi se sugovornici razumjeli i dogovorili o daljnjem načinu rada, također individualni način pruža veću mogućnost rješavanja određenog problema.

Pisane poruke kao i telefonski razgovori mogu se također koristiti, a dobre su za prijenos obavijesti, relativno su brzi i jeftini načini komunikacije, te time i pridonose uštedi vremena sudionika, a ako se redovno koriste, pozitivno utječu na stvaranje boljeg odnosa roditelja i odgojitelja. Snažno partnerstvo između odgojitelja i roditelja pomaže djetetovom razvoju, i učenju, odgojitelj uvažava obitelj kao prvu djetetovu odgojno-obrazovnu sredinu, a na taj način povezuje vrtić i obitelj i unaprjeđuje dvosmjernu komunikaciju (Tankersley, 2012).

Milanović i sur. (2014) kao dobiti individualnog razgovora navode to kako će nakon razgovora s roditeljem, odgojiteljica moći kvalitetnije zadovoljiti djetetove

potrebe, a roditelj dobiva mogućnost praćenja razvoja svojega djeteta u vrtiću te bolje upoznaje funkcioniranje u vrtiću.

4.1.2. Nedostaci individualnih oblika suradnje

Jedan od čestih oblika tradicionalne suradnje je individualni razgovor, međutim osim njegovih prednosti takav način ima i svoje nedostatke, a neki od njih su nemogućnost ostvarenja govorne suradnje s ostalim roditeljima, nedovoljno motivacije za razgovor, spriječenost roditeljevog dolaska u vrtić zbog posla, zahtijevanje mnogo vremena za razgovor sa svakim roditeljem zasebno. Svakako, to se može nadoknaditi telefonskim razgovorom ili elektroničkom poštom. Na taj način štedimo vrijeme, ali ta vrsta komunikacije je moguća samo za kratke informacije, te ona ne bi smjela nikako zamijeniti roditeljeve dolaske u vrtić. Pisane poruke se koriste za prijenos informacija roditeljima, ali koristeći ih može doći do pogrešnog tumačenja ili prenaplašavanja problema. Može se dogoditi da se individualni razgovor svede samo na informiranje o djetetovom ponašanju, bez dvosmjerne komunikacije, što znači bez rješavanja problema, nego samo iznošenja istog.

4.2. Skupni oblici suradnje

Skupni oblici suradnje su svi oni oblici u kojima je prisutno više roditelja, odnosno svi roditelji jedne grupe, više njih ili cijelog vrtića. Takvi oblici se mogu organizirati samo za roditelje ili za roditelje i djecu. Najčešći skupni oblik suradnje je roditeljski sastanak, a imamo još pedagoške radionice i zajedničke izlete. Roditeljski sastanak je skupni oblik suradnje koji se odvija u većim ili manjim grupama, s više ili manje članova. Roditelji bi htjeli više biti uključeni u život djeteta izvan obiteljskog doma stoga je važno da suradnja zadovolji njihove potrebe i očekivanja. Većina skupnih oblika suradnje kao što su roditeljski sastanci pruža jednosmjernu komunikaciju. Kako bi dvosmjerna komunikacija bila moguća potrebno je organizirati druženje djece i odraslih, zajedničke izlete ili pedagoške radionice.

Ljubetić (2014) navodi da putem razgovora „jedan na jedan“, grupnog razgovora i refleksije, roditelji i ostali sudionici odgojno-obrazovnog procesa razvijaju osjećaj pripadanja zajednici te uče kako upotrijebiti snagu kolektiva u zagovaranju promjena u odgojno-obrazovnom procesu.

Roditelji su najbitnije osobe u djetetovom životu, oni su svoju djecu povjerali odgojiteljima neki na nekoliko sati, a neki na veći dio dana. Stoga te roditelje zanima što njihovo dijete radi u vrtiću dok njih nema. Zato je važno da roditelji kada dovode dijete u vrtić ili kada dolaze po njega uvijek pogledaju ploču s obavijestima, porazgovaraju s odgojiteljima, što je bilo toga dana, kada će biti druženja itd. Ukoliko se radi neka aktivnost ili projekt u vrtiću treba zamoliti odgojiteljicu da snimi ili fotografira tijekom izvedbe, pa da onda dijete može ispričati svoj doživljaj kod kuće. Svaka video i foto dokumentacija je dobra zato što točno pokazuje što je dijete radilo taj dan u vrtiću.

Roditeljski kutić ili oglasna ploča je mjesto na kojem roditeljima pružamo razne informacije o djeci, o događanjima u skupini, informacije bitne za djetetov razvoj, suradnju i sl. One mogu sadržavati korisne informacije, moraju biti dostupne i vidljive, a trebaju potaknuti roditelje na razmišljanje.

4.2.1 Roditeljski sastanci

Roditeljski sastanak je najčešći oblik suradnje roditelja i odgojitelja. Imamo različite tipove roditeljskih sastanaka, a to su predavački, informativni i komunikacijski tip roditeljskog sastanka. Roditeljski sastanak se održava otprilike četiri puta u jednoj godini. Da bi roditeljski sastanak bio uspješan, cilj mora biti jasno postavljen, te roditelji moraju biti upućeni u temu, datum, vrijeme i mjesto održavanja sastanka. Nakon svakog roditeljskog sastanka trebalo bi ukratko napisati zaključke te ih staviti u roditeljski kutić. Važno je poticati roditelje na interakciju tijekom sastanka, a treba izbjegavati predavačke sastanke. Roditelji se na roditeljskim sastancima okupljaju, komuniciraju ukoliko je moguće, međusobno upoznaju, dijele zajedničke interese, razmjenjuju iskustva, te dolazi do interakcije. Roditeljski sastanci se mogu organizirati zbog rješavanja nekih problema ili zbog donošenja zajedničkih odluka. Nažalost nisu svi roditelji uvijek prisutni zbog posla, a problem je i slabije sudjelovanje tijekom sastanka.

Roditeljski sastanci predavačkog tipa se organiziraju radi informiranja broja roditelja, a sastanak može voditi odgojitelj, pedagog ili ravnatelj. Ukoliko se odgojitelj ne smatra kompetentnim za realizaciju neke teme, preporučljivije je da roditeljski sastanak vodi stručni suradnik ili neka druga stručna osoba.

Prema Milanović i sur. (2014) roditeljski sastanci komunikacijskog tipa se organiziraju kako bi se roditeljima omogućila razmjena iskustava, misli i stavova, kako bi ih se potaknulo na promišljanje o temama i jačale kompetencije. Takvi roditeljski sastanci se organiziraju bez djece, a obilježavaju ga dogovor i razgovor. Cilj sastanka je međusobna komunikacija svih roditelja, a preduvjeti su stvoriti ugodnu atmosferu i smanjiti nelagodu.

4.2.2. Zajedničke aktivnosti i izleti

Zajedničke aktivnosti mogu se ostvariti u vidu pedagoških radionica, a pridonose jačanju povezanosti, shvaćanju odgovornosti, podjeli zadataka, te međusobnim odnosima. Pedagoške radionice stvaraju prilike za komunikaciju, upoznavanje, razmjenu iskustava i znanja. Roditelje i odgojitelje se poziva na kreativnost, te da osmišljavaju teme zajedničkih aktivnosti i daju prijedloge. Roditelj može surađivati i svojim radom izvan vrtića. To znači da bi mogli posuđivati knjige i igračke iz vrtića te kod kuće čitati djeci i raditi s njima. Prikupljanje i izrađivanje materijala dobro dođe za rad u vrtiću. Zajedničke radionice se provode nekoliko puta godišnje, a najčešće su temom povezane uz blagdane. Radionice su ugodna i zabavna druženja djece, roditelja i odgojitelja. One omogućuju kvalitetno provođenje vremena, druženje, komunikaciju i učenje. Za radionicu je potrebna priprema i koncept sadržaja te dovoljno materijala.

Jedan od mogućih oblika rada s roditeljima je radionica za osnaživanje roditelja. Sadržajno su osmišljene kao niz tematskih radionica čije teme unaprijed dogovaraju voditelj i roditelji. Na taj se način najbolje zadovoljavaju interesi i potrebe roditelja (Ljubetić, 2013). Milanović i sur. (2014) radionicu opisuju kao komunikacijski roditeljski sastanak, odnosno ugodno druženje, koji roditelju omogućuje da se osjeća aktivnim, cijenjenim i kompetentnim. Za takvo druženje roditelja i odgojitelja s djecom se treba pripremiti; odabrati temu, vrijeme trajanja,

najaviti roditeljima, pripremiti prostor, održavanje, te razgovor i povratna informacija nakon radionice.

Odgovitelji zajedno s roditeljima mogu organizirati zajedničke izlete s djecom kao što su posjet glazbenoj školi, odlazak u kazalište, biciklijade i sl. Takvi izleti potiču radost kod djece, a roditelji imaju priliku vidjeti dječje doživljaje u tom trenutku i koliko je njihovo dijete samostalno daleko od kuće i vrtića.

4.2.3 Prednosti skupnih oblika suradnje

Roditelje je moguće obavještavati individualno ili u skupini. Napisanu obavijest stavljamo na vidljivo mjesto kao što je roditeljski kutić ili oglasna ploča za roditelje.

„Stvarajući uvjete u kojima se roditelji susreću, razgovaraju, izmjenjuju svoje doživljaje, zamjedbe i iskustva u svezi škole, omogućuju im se da identificiraju, ali i djeluju na školske rezultate“ (Ljubetić, 2014, str. 31).

Prednost skupnih oblika je ta što je moguće veliki broj roditelja istovremeno informirati o događaju, aktivnosti ili općenitim informacijama, veliki broj roditelja sudjeluje u razgovoru, međusobno se upoznaju, razmjenjuju iskustva, savjete i interese. Prednost roditeljskih sastanaka je otvoreni razgovor o zajedničkom problemu, a istovremeno se stvara međusobno povjerenje. Zajedničke radionice i izleti s roditeljima i djecom pozitivno utječu na djetetov emocionalni razvoj.

4.2.4. Nedostaci skupnih oblika suradnje

Glavni nedostatak skupnih oblika suradnje je isključena mogućnost razgovora o samo jednom djetetu. Također roditelji nemaju uvijek priliku iznositi svoje mišljenje ili smatraju da nisu dovoljno kompetentni. Rosić (2005) kao nedostatak skupnog oblika suradnje navodi to što se istovremeno kontaktira s velikim brojem roditelja među kojima postoje velike razlike u godinama, obrazovanju, navikama, odnosu prema djeci, uvjetima u kojima žive, poslu i sl. Ukoliko se roditeljskim sastancima prilazi formalistički i bez konkretnih zadaća prema roditeljima, onda oni postaju rutinski i roditelji ih ne posjećuju. Kao i kod individualnih oblika, skupni oblici rada, a najčešće roditeljski sastanci mogu postati samo način o

informiranju roditelja o postignućima i napredovanju djece. Milanović i sur. (2014) kao negativnu stranu roditeljskih sastanaka predavačkog tipa navode dolazak roditelja zbog osjećaja obaveze, a ne stvarnog zanimanja, te da su roditeljski motivi za slušanje različiti i da je količinu novih informacija vrlo teško prilagoditi posebnostima svakog roditelja, a odgojitelji se osjećaju neugodno u ulozi predavača.

„Roditelji nisu sigurni imaju li oni sposobnosti i znanja kojima mogu unaprijediti suradnju, stoga radije odabiru nesudjelovanje“ (Višnjić Jevtić i sur, 2018, str. 88). Kako roditelji nisu bili dovoljno uključeni u zajednički rad, tako se problemima i pitanjima roditelja nije posvećivalo dovoljno pozornosti.

5. SUVREMENI OBLICI SURADNJE

Već smo rekli da modalitete suradnje možemo podijeliti na tradicionalne i suvremene. Iako je u današnje vrijeme još uvijek kao u školama tako i u vrtićima zastupljeno više tradicionalnih načina suradnje, ne možemo pobjeći od toga da sve više dolaze do izražaja suvremeni načini suradnje i da se oni sve više koriste.

Maleš (2011) navodi, kako institucijski kontekst prestaje biti samo prostor u kojem dijete boravi dok roditelji rade, on prerasta u složenu i dinamičnu sveukupnost mnogih varijabla koje djeluju na dijete i u kojima ono aktivno sudjeluje.

Prema Ljubetić (2013), suvremene odgojno-obrazovne ustanove, posebice one ranoga i predškolskog odgoja, potiču djelatno uključivanje roditelja u neposredni odgojno-obrazovni proces, primjerice boravak roditelja u grupi u sklopu neke aktivnosti, smatrajući roditelje ravnopravnim sudionicima tog procesa. Višnjić Jevtić i sur. (2018) govore o tome da, ako odgojitelji prihvate takav način suradnje imat će realnije stavove i očekivanja prema roditeljima. Na taj način obje strane će imati korist od suradnje. Roditelji koji borave u grupi imaju osjećaj pripadanja vrtiću, bolje shvaćaju posao odgojitelja, upoznaju drugu djecu, shvaćaju bolje dječji razvoj, a odgojitelji bolje upoznaju roditelje i djecu te njihov odnos, motiviraju roditelje za rad i kreativnost, bolje upoznaju način rada roditelja s njihovom djecom te uče jedni od drugih. Roditelji nisu gosti koji stoje sa strane i promatraju što se događa u vrtiću, nego eksperti za životne situacije svoje djece. Oni mogu biti uključeni na razne načine, primjerice kratki razgovori na pragu, nabavka materijala, uspostavljanje kontakata i sl., iako su ograničeni s vremenom, vrtić im može nuditi vremenske i organizacijske nekonvencionalne programe (Golubović, 2007).

Također, neizostavni dio suvremene suradnje je podrška roditeljima. Ovisno o kulturi u kojoj žive, od roditelja se danas puno više očekuje nego što je to bilo prije. „Podrška roditeljima vrijedan je dio suradnje između obitelji i odgojno-obrazovne ustanove, stoga je poželjno da je ona dostupna svim roditeljima, ali i da svi odgojitelji budu spremni i otvoreni za pružanje podrške“ (Višnjić Jevtić i sur., 2018, str. 80). Odgojno-obrazovna ustanova mora pružati podršku roditeljima i djeci, a to znači pružati potporu, informirati roditelje, osposobljavati ih, obrazovati i savjetovati (Skočić Mihić, Blanuša Trošelj, Katić, 2015).

Suvremeno shvaćanje partnerstva predstavlja zaokret u načinu razmišljanja o roditeljima, njihovoj ulozi, dobrobiti, angažmanu. Rečić (2006) navodi kako današnji način rada više uključuje roditelje kako bi se nedoumice i problemi brže spoznali i nalazila zadovoljavajuća rješenja. Također ovladavanje novim tehnologijama, suočavanje s primamljivim sadržajima i mogućnostima šarolike ponude upućuju na zajedništvo i timski rad, kako bi pridonijeli dobrobiti zajednice. Novija istraživanja pokazuju da se partnerstvo roditelja i odgojitelja odražava na djetetov razvoj i karijeru, tj. polako napuštamo tradicionalne oblike rada, te se sve više okrećemo suvremenim oblicima. To znači da se u novije vrijeme drukčije gleda na ulogu roditelja u odgojno-obrazovnom procesu. Poticanje suradnje između obitelji i odgojno-obrazovne ustanove bitna je stavka kojoj treba posvetiti više pozornosti. Svi oblici suradnje doprinose povezivanju roditelja i odgojitelja, te pomažu u stvaranju kvalitetnog života i razvoja djeteta.

„Kultura odgojno-obrazovne ustanove, uz obitelj u kojoj dijete odrasta, referentni je okvir izgrađivanja osobnosti djece i razvoja osobnosti djece i razvoja njihove kompetencije. U tim zajednicama – obitelji i odgojno-obrazovnim ustanovama – pojedinac preuzima i izgrađuje osobne vrijednosne orijentacije i stavove, uči i kreira ponašanja, razvija kompetencije“ (Višnjić Jevtić i sur. 2018, str. 48).

U suvremenom obliku suradnje odgojno-obrazovna ustanova pomaže u tranziciji iz vrtića u školu, omogućavanje predškolskog programa, za razliku od tradicionalnog načina kada je taj proces bio puno zahtjevniji i stresniji za roditelje i djecu.

Rinaldi (prema Ljubetić, 2014) naglašava da je moguće ostvariti interakciju i komunikaciju s obiteljima na razne načine, a neki od njih su:

- Sastanci s roditeljima koji su podnijeli molbu za prijam djece u jaslice kako bi ih se upoznalo sa selekcijskim kriterijima za upis
- Sastanci u lipnju sa svim roditeljima čija djeca jaslice počinju pohađati u rujnu
- Intervju koje uvidavno i u diskreciji obavljaju stručni suradnici s oba roditelja
- Intervjui se održavaju nekoliko dana pred polazak djeteta u jaslice
- Roditelji borave u jaslicama tijekom inicijalnog perioda
- Sastanci čitave ili manje skupine roditelja s osobljem
- Sastanak grupe roditelja koji su zainteresirani za diskusiju na određene teme
- Individualni intervjui, otvoreni sastanci s ekspertima, radionice i dr.

Kako bi s roditeljima ostvarili što bolju suradnju, potrebno je uspostaviti što bolju suradnju unutar odgojno-obrazovne ustanove, tj. suradnju ravnatelja, pedagoga, odgajatelja i ostalih stručnih suradnika. Vujičić (2011) navodi da kvaliteta kulture odgojno-obrazovne ustanove ovisi o tome, koliko se ulaže u profesionalni razvoj kao institucijski razvoj u ljudske potencijale i strukturalne promjene.

Za kvalitetnu suradnju ne stavlja se naglasak samo na profesionalni razvoj odgojitelja i stručnog osoblja vrtića, nego obrazovanje treba omogućiti i roditeljima kako bi bili kompetentni za što bolju suradnju. Da bi roditelji bili kompetentniji za suradnju trebaju sudjelovati na seminarima, predavanjima, školama i tečajevima za roditelje, također radionice i projekti unutar vrtića doprinose njegovoj kompetenciji, na razgovorima s odgojiteljem, uvidom u dječje radove, kao i kroz zajedničku komunikaciju i suradnju s ostalim roditeljima. Odgojitelji trebaju pronaći razne načine uključivanja obitelji u odgojno-obrazovni proces, primjerice nuđenje različitih aktivnosti, kako bi se roditelji uključili u predškolski program, uvid u mjesečne planove aktivnosti, natpisi dobrodošlice, ankete, mape i pisana izvješća (Brajković, Handžar, Tankersley, 2012). Vujičić (2011) govori o obrazovanju roditelja kao dio suradnje, odnosno roditelji koji su bili uključeni i obrazovani u programima u kojima je ostvarena suradnja s roditeljima, imali trajni učinak na promjenu stavova i ponašanja roditelja.

5.1. Informiranje elektroničkim putem i prijenos obavijesti i informacija

Sve češći oblici komuniciranja su preko društvenih mreža. Budući da smo okruženi digitalnom tehnologijom, digitalni mediji postaju svima pristupačniji, a predstavljaju lakši, brži i jednostavniji način prenošenja informacija. Najčešće se koriste SMS, e-pošta, Web stranice, te aplikacije poput WhatsApp-a i Viber-a. SMS porukom najčešće šaljemo kratke poruke, odnosno podsjetnike za neke događaje. E-poštom i preko Web stranica roditelje obavještavamo o novostima, događajima ili obavijestima. Web stranice također sadrže podatke o vrtiću, te su postavljene informacije dostupne svim zainteresiranima.

To su sve suvremeni načini komuniciranja, a koristeći se njima štedimo vrijeme jer roditelji ne moraju dolaziti u vrtić, obavijesti se mogu slati ili postavljati na web stranicu u bilo koje vrijeme, te tako roditelji mogu čitati u vrijeme koje njima odgovara. Da bi roditelji i odgojitelji mogli komunicirati elektroničkim putem,

moraju posjedovati električni uređaj, mobitel ili računalo. Za razliku od tradicionalnih oblika komunikacije, suvremeni oblici odnosno komunikacija elektroničkim putem ne zahtijeva prisutnost roditelja i odgojitelja, pa tako predstavlja praktičniju i jednostavniju komunikaciju. Digitalna tehnologija ne samo da olakšava komunikaciju između roditelja i odgojitelja, nego daje priliku roditeljima da se međusobno bolje upoznaju, povežu, razmjenjuju iskustva i informacije. Aplikacije kao što su Viber i WhatsApp omogućuju roditeljima grupne razgovore, a na taj način štede vrijeme.

Ako odgojitelji komuniciraju s roditeljima elektroničkim putem, svakako se trebaju koristiti pravilnim književnim jezikom, paziti na sadržaj poruka koje se mogu pogrešno protumačiti. Komuniciranje putem digitalne tehnologije zahtjeva od odgojitelja i roditelja stjecanje digitalnih kompetencija.

5.2. Prednosti i nedostaci suvremenih oblika suradnje

Potrebno je roditelje što više uključiti u rad s djecom u vrtiću, te da sudjeluju u razvoju i obrazovanju djeteta izvan doma. Djeca se obično osjećaju samouvjerenije i pozitivnije o sebi i svom učenju kada roditelji i praktičari rade zajedno u atmosferi međusobnog poštovanja.

Ponekad je roditelje potrebno podsjetiti na neke dogovore, informirati ih ili obavijestiti o događanjima i aktivnostima u vrtiću, pozvati ih na sudjelovanje u anketiranju i sl. Želimo li da svi roditelji budu pravodobno informirani, obraćamo im se najčešće pismenim putem (Ljubetić, 2013).

Način komunikacije putem e-pošte i Web stranice je dobar zbog brzog prenošenja informacija, ali služi samo za određene informacije, bez opširnog komentiranja, a njegovi nedostaci su da nemaju svi roditelji dostupan Internet, nisu dovoljno informatički pismeni ili nemaju naviku provjeravanja e-pošte. Takav način komunikacije ne smije zamijeniti roditeljev dolazak u vrtić.

Moguće prepreke za uspostavljanjem kvalitetnog suvremenog partnerstva su tradicionalne navike i očekivanja, a koje nisu usklađene sa zahtjevima vrtića i odgojitelja za ostvarenje partnerstva.

ZAKLJUČAK

Stvaranje kvalitetne suradnje ključna je stavka za zdravo okruženje u kojem će dijete odrastati i razvijati se. Danas je suradnja na mnogo višoj razini nego što je bila nekada. Suradnja podrazumijeva aktivno sudjelovanje i surađivanje u djetetovom odrastanju u vrtiću i školi, dvosmjernu komunikaciju i razumijevanje. Suradnja i partnerstvo dva su različita pojma, ali imaju isti cilj, a to je zdravo i samopouzđano dijete. Roditelji su prvi stručnjaci koji odgajaju svoje dijete, te im treba omogućiti da na razne načine sudjeluju u odgojno-obrazovnom radu vrtića.

U završnom radu opisani su tradicionalni i suvremeni modaliteti suradnje. Pod tradicionalnim individualnim oblicima objašnjeni su razgovori u vrtiću, telefonom ili pismenim putem, a u skupnim oblicima roditeljski sastanci, pedagoške radionice, zajedničke aktivnosti i izlet. Kada govorimo o suvremenim oblicima suradnje govorimo o komunikaciji elektroničkim putem, većoj uključenosti roditelja u odgojno-obrazovni proces, boravku roditelja u grupi te podršci roditeljima. Roditelji i odgojitelji dijele odgovornost oko djetetovog odgoja, te oni postaju ravnopravni partneri, ali svatko ima svoje uloge. Roditelji žele biti uključeni u rad vrtića, stoga im trebaju biti konstantno ponuđeni različiti oblici suradnje, počevši od grupnih razgovora do zajedničkih radionica, izleta i dr. Svaki roditelj, kao i odgojitelj, ima svoja očekivanja, stoga je bitno iznijeti ta očekivanja kako bi se ona na najbolji mogući način ispunila jer u centru suradnje je dijete i njegova sigurnost. Komunikacija između odgojitelja i roditelja bi trebala biti otvorena i dvosmjerna. U suradnji često možemo naići na zapreke kao što su nerazumijevanje, prevelika očekivanja, različitost u kulturi i načina rada te nedovoljno uključenosti. Da bi spriječili probleme u suradnji, potrebno je konstantno raditi na njezinom poboljšanju, odnosno ostvariti što bolju i otvoreniju komunikaciju.

LITERATURA

- [1] Christenson, S., Palan, R., Scullin, S., (2009). Student services: Family-school partnerships: An essential component of student achievement. *Principal Leadership*
- [2] Golubović, A. (2007). Učiti za život u životnim situacijama. *Dijete Vrtić Obitelj*, XII (47), 29-30.
- [3] Ivaštanin, I., Vrbanec, D. (2015). Razvijanje partnerstva s roditeljima. *Dijete, vrtić, obitelj*, 21 (79), 24-25. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/172747>
- [4] Jeić, M., Kuljašević, K., Smiljanić, M. (2013). Suradnja vrtića s roditeljima – primjeri dobre prakse, Zagreb: *Dijete, vrtić, obitelj: Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, Vol. 19 No. 72
- [5] Ljubetić, M. (2005). Idemo li istim putem do cilja (Roditelji i učitelji na putu prema kvalitetnoj školi), Zagreb: Zbornik radova stručno-znanstvenog skupa s međunarodnom suradnjom
- [6] Ljubetić, M. (2007). Biti kompetentan roditelj, Zagreb: *Mali profesor*
- [7] Ljubetić, M. (2012). Nosi li dobre roditelje roda? Odgovorno roditeljstvo za kompetentno dijete, Zagreb: *Profil International*
- [8] Ljubetić M. (2013). Partnerstvo obitelji, vrtića i škole; Vježbe, zadaci, primjeri, Zagreb: *Školska knjiga*
- [9] Ljubetić, M. (2014). Od suradnje do partnerstva obitelji, odgojno-obrazovne ustanove, i zajednice, Udžbenici sveučilišta u Splitu, *Element*, Zagreb
- [10] Maleš, D. (1996). Od nijeme potpore do partnerstva između obitelji i škole, Zagreb: *Filozofski fakultet*
- [11] Maleš, D. (2011). Nove paradigme ranoga odgoja, Zagreb: *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za pedagogiju*
- [12] Maleš, D. (2012). Obitelj i obiteljski odgoj u suvremenim uvjetima. Zagreb: *Dijete, vrtić, obitelj*, 18, 13-15.
- [13] Mavračić Miković, I., (2019). Stavovi roditelja i odgojitelja o oblicima suradnje i partnerstva u dječjem vrtiću, Zagreb, *Didaskalos: časopis udruge studenata pedagogije Filozofskog fakulteta Osijek*, Vol 3, No. 3, 69-84, 2019.

- [14] Milanović, M., Šupljika, Gabelica, M., Starc, B., Lušić, Jukić, I., Pleša, A., Rajković, I., Šaravanja, A., Šarić, Lj., Modrić, N., Dragojević, Z., Profaca, B., Žižak, A. (2014). Pomožimo im rasti, priručnik za partnerstvo odgojitelja i roditelja, Zagreb: Golden Marketing – Tehnička knjiga
- [15] Miljak, A. (1996). Humanistički pristup teoriji i praksi predškolskog odgoja. Zagreb: Persona
- [16] Mlinarević, V., Tomas, S. (2010). Partnerstvo roditelja i odgojitelja – čimbenik razvoja socijalne kompetencije djeteta, Osijek: Učiteljski fakultet u Osijeku
- [17] Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2014). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta
- [18] Pašalić-Kreso, A. (2004). Koordinate obiteljskog odgoja, Sarajevo: Jež
- [19] Rečić, M. (2006). Kako mogu surađivati sa školom, Đakovo: Tempo
- [20] Rosić, V. (2005). Odgoj – obitelj – škola. Rijeka: Naklada Žagar
- [21] Rosić, V., Zloković, J. (2002). Prilozi obiteljskoj pedagogiji. Rijeka: Graftrade
- [22] Serdar, E. (2017). Zagrebačka zabavišta u drugoj polovici XIX. I početkom XX. stoljeća, Zagreb: Hrvatski školski muzej
- [23] Skočić, Mihić, S., Blanuša, Trošel, D., Katić, V. (2015). Odgojitelji predškolske djece i savjetodavni rad s roditeljima, Rijeka: Napredak, Vol. 156 No. 4, 385-400.
- [24] Tankersley, D. (2011). Teorija u praksi: priručnik za profesionalni razvoj odgajatelja, Zagreb: Pučko otvoreno učilište 'Korak po korak'
- [25] Tankersley D., Brajković S., Handžar S. (2012). Koraci prema kvalitetnoj praksi, Zagreb: Pučko otvoreno učilište 'Korak po korak'
- [26] Višnjić Jevtić, A., Visković, I., Rogulj, E., Bogatić K., Glavina, E. (2018). Izazovi suradnje, Razvoj profesionalnih kompetencija odgojitelja za suradnju i partnerstvo s roditeljima, Zagreb: Alfa
- [27] Vlahov, S. (2016). Kako video i foto dokumentacija pospješuju komunikaciju između odgajatelja i roditelja na individualnim informacijama o djetetu, Zagreb: Časopis Zrno, br 118-119 (144-145)
- [28] Vujičić, L. (2011). Istraživanje kulture odgojno-obrazovne ustanove, Zagreb: Mali profesor

Izjava o samostalnoj izradi završnog rada

Ja, Martina Marjanović, izjavljujem da sam ovaj završni rad, čija je tema „Modaliteti suradnje obitelji i odgojno-obrazovne ustanove“ izradila samostalno uz pomoć navedene literature.

Martina Marjanović
